

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.

Rahoituslain muutosten tarkoituksena olisi hallitusohjelman mukaisesti kannustaa hyvinvointialueita asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituksen määräytymistekijöihin ehdotetaan muutoksia, joiden on perusteltua tulla voimaan vuonna 2026. Esityksellä toteutettaisiin myös julkisen talouden suunnitelmassa linjatut siirtymätasauksia koskevat kertaluontoiset säästötoimenpiteet vuosille 2026 ja 2027.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuutta ehdotetaan nostettavaksi 1,5 prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Samalla asukasmäärän mukaan määräytyvää osuutta laskettaisiin 0,5 prosenttiyksikköä. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen laskentatapaa ehdotetaan täsmennettäväksi alueita kannustavammaksi.

Aluekohtaisten hyte-kertoimien perusteella rahoitusta kohdennetaan ensimmäisen kerran vuonna 2026. Esityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialuekohtaisissa siirtymätasauksissa ei otettaisi huomioon hyte-kertoimen perusteella kohdennettavaa rahoitusta. Muutoksen tarkoituksena on varmistaa kannusteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiin kaikille alueilla.

Hyvinvointialuekohtaisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden osalta päivitettäisiin terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytettäviä painotuksia. Kyseessä on lakisäätäinen päivitys, joka perustuisi tilinpäätöstietoihin vuodelta 2023. Terveydenhuollon osuus olisi 55,29 prosenttia, vanhustenhuollon 21,20 prosenttia ja sosiaalihuollon 23,51 prosenttia kustannuksista.

Lisäksi tarveperusteisen rahoituksen ennakoitavuuden parantamiseksi ehdotetaan, että hyvinvointialuekohtaisten terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon palvelutarvekertoimien laskennassa otettaisiin vuosittain huomioon hyvinvointialueen tiedot saatavissa olevalta kahdelta viimeisimmältä vuodelta.

Pelastustoimen rahoituksen määräytymistekijöiden osalta tarkistettaisiin pelastustoimen riskikertoimen määrittelyssä käytettäviä tekijöitä ja niiden painokertoimia.

Julkisen talouden suunnitelmassa linjattujen valtiontaloudellisten säästöjen (15 milj. euroa vuonna 2026 ja 20 milj. euroa vuonna 2027) toteuttamiseksi siirtymätasauksia leikattaisiin kertaluonteisesti vuosina 2026 ja 2027. Vuoden 2022 kuntien kustannusten ja alueen laskennallisen rahoituksen erotusta tasaavan siirtymätasauslisän porrastusta muutettaisiin 25 eurolla asukasta kohden vuonna 2026 ja 30 eurolla asukasta kohden vuonna 2027. Muutos koskisi vain niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla laskennallinen rahoitus suhteessa kustannuksiin on rahoitusmallin toimivuudesta saadun tiedon perusteella turvattua eikä vähennyksen siirtymätasauslisään siten arvioida vaarantavan palveluiden järjestämiseksi riittävää rahoitusta. Tällöin vähennys koskisi käytännössä vain Helsingin kaupunkia. Muutoin siirtymätasausmalli pysyisi ennallaan.

Ehdotusten vaikutuksia arvioidaan esitysluonnoksessa vuoden 2025 rahoituksen tasolla. **Vaikutusarviot päivitetään vuoden 2026 rahoituksen tasolle maaliskuussa 2025 saatavien aluekohtaisten palvelutarvekertoimien ja hyte-kertoimen tietojen perusteella.** Muutosten suuruudesta riippuen arvioidaan tällöin myös mahdollisen lisälausuntoajan tarve.

Esitys on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi huhtikuussa 2025. Lakimuutokset tulisivat voimaan 1.1.2026.

Tausta

Hallitusohjelman mukaan hallitus pyrkii kannustamaan hyvinvointialueita panostamaan asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden kannalta keskeisiin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) -kertoimen painoarvoa kasvatetaan nykyisestä.

Lisäksi hallitus päätti keväällä 2024 vuosien 2025—2028 julkisen talouden suunnitelmassa, että siirtymätasauksia muutetaan siten, että kertaluonteinen säästö on 15 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 20 miljoonaa euroa vuonna 2027.

Hallitusohjelmassa linjattu rahoituksen tarve- ja olosuhdetekijöitä koskeva valmistelu jatkuu vielä vuoden 2025 aikana. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijöitä koskeva tutkimus julkaistaan keväällä 2025. Rahoitusmallin kehittämisen kolmannen vaiheen hallituksen esitys on tarkoitus antaa alkuvuodesta 2026 ja muutokset tulisivat voimaan 1.1.2027.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 7.3.2025. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan **viimeistään 7.3.2025**.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Eeva Mäenpää, puh. 02955 30266, eeva.maenpaa(at)gov.fi
Finanssiasiantuntija Roosa Valkama, puh. 02955 30560, roosa.valkama(at)gov.fi
Johtava erityisasiantuntija Antti Väisänen, puh. 02955 30466, antti.vaisanen(at)gov.fi,

Lausuntopyyntöön teknisiin kysymyksiin lisätietoja antaa:
Projektiassistentti Essi Taavitsainen, puh. 02955 30141, essi.taavitsainen(at)gov.fi

Linkit

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM123:00/2024> - Linkki säädösvalmisteluhankkeen verkkosivuille

<https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM123:00/2024> - Länk till webbplatsen för lagberedningsprojektet

Liitteet:

[HE luonnos rahoituslaki 27.1.2025.docx](#)

[Lag om välfärdsområdenas finansiering.docx](#)

Jakelu:

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
HUS-yhtymä
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Maanmittauslaitos
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Satakunnan hyvinvointialue
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tilastokeskus
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Lausunnonantajan lausunto

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostaminen 1 prosentista 1,5 prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta ja asukasperusteisen osuuden vähentäminen 0,5 prosenttiyksiköllä (3 §)
2. Hyte-kertoimen laskentatavan täsmentäminen kannustavammaksi (15 § ja asetus)
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella vuodesta 2026 kohdennettavaa rahoitusta ei otettaisi huomioon aluekohtaisissa siirtymätasauksissa (35 § 8 mom.)
4. Kertaluontoisten säästöt siirtymätasauksista vuosina 2026 ja 2027 (35 § uusi 6 mom.)
5. Lakisääteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten painotuksiin vuoden 2023 kustannustietojen perusteella (13 §)
6. Aluekohtaisten terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvekertoimien laskenta kahden vuoden tietojen perusteella (14 §)
7. Pelastustoimen riskikertoimen tekijöiden ja niiden painokertoimien tarkistaminen (23 §)

Muita huomioita lausunnoilla olevasta esitysluonnoksesta

Ahonen Ville-Veikko
Valtiovarainministeriö

Mäenpää Eeva
Valtiovarainministeriö